

Biskop Atle Sommerfeldt:

Preken ved 850-års jubileumsgudstjeneste for Sørum kirke

7.februar 2016 - Sørum kirke

Fastelavnssøndag: Jes 52,13-15 // 1 Tim 2,1-6a // Luk 18,31-34

Disiplene skjønnte ikke noe, meningen var skjult for dem, og de forsto ikke det Jesus sa - hørte vi Lukas fortelle.

Det er ikke så rart at disiplene ikke skjønnte hva Jesus sa. Disiplene hadde bekjent at Jesus var den lovede Messias - folkefrelseren som skulle sette alt i rett stand for folk og land og for hver enkelt av dem. Jerusalem så ut til å bli en triumferd og de gledet seg til at folkemengden skulle juble og vifte med palmeblader. Dette var det mulig å forstå når de visste hva Jesus gjorde og sto for.

Men Jesus fortalte dem at i Jerusalem ville Han oppleve hån og mobbing og tortur og død. Vi hørte lest hvordan Jesaja noen hundre år før beskrev det som skulle skje med Jesus: "Mange ble forferdet for han lignet ikke et menneske, så ødelagt var han". Det var over disiplenes fatteevne at Guds enbårne Sønn skulle se slik ut når han toget inn i det de var opplært til å tro var Gudsrikets jordiske hovedstad.

At Jesus i tillegg varslet at han ville oppstå fra de døde, gjorde ikke saken mye enklere for disiplene. De dødes oppstandelse var en stor diskusjon blant de lærde, og det var ikke lett å forstå hvordan det kunne gå til - de så jo at de dødes kropp ble til jord!

Men det aller verste må ha vært at de ikke forsto meningen med det Jesus fortalte skulle skje. Det var lett å forstå meningen med Messias. Folket trengte helbredelse for sykdom og frigjøring fra nød og okkupasjon og korrupte ledere. Da ga ikke tortur, død eller et liv etter døden mening til livene deres.

Det er ikke bare det som skjedde med Jesus som kan være vanskelig å forstå. Vi erfarer både gleder og sorger hele tiden som ikke har en tydelig årsak. Mye av det som skjer oss lar seg slett ikke forklare med formler, biologiske prosesser, politiske beslutninger eller psykiatriske diagnoser.

Vi opplever gleder, kjærlighet fra andre og fremganger som ikke er lett å forklare hvorfor akkurat jeg opplever. Vi rammes av ulykker og katastrofer vi ikke kan forklare hvorfor skulle ramme akkurat meg eller mine nærmeste eller menneskene i Syria eller i Eritrea.

Kirken her i Sørum har i 850 år vært et rom som bygger en bro mellom hendelsene med Jesus i Jerusalem, og generasjonenes livserfaringer.

Men menneskene har ikke brukt dette rommet og denne kirken i 850 år fordi det som har skjer her forklarer alt det som hender med livene deres. Livets uforståelighet blir ikke avklart her. For å sitere Petter Dass, som skrev da kirken var drøyt 500 år: "Men om jeg ikke kan forstå Guds vei og skjulte måte, hans ord jeg trygt vil lite på og late Herren råde".

Vi forstår mer om livene våre enn tidligere generasjoner uten at det betyr at det som skjer med oss - livets uforståelighet - får en mening. Men i dette rommet har livets erfaringer blitt gitt en ramme som i 850 år har vist en bærekraftig tolkning av de store spørsmålene og erfaringene som er så vanskelig å forstå.

I kirkens første hundreår levde Frans av Assisi i Italia. Hans livstolkning og opphøyning av fattige og utstøtte har talt til alle senere generasjoner. Han viste fattigfolks guddommelig verdighet. I vår tid er hans forståelse av mennesket som en del av hele skaperverkets økologi et nødvendig grunnlag for de store endringene av vår livsform vi må gjennomføre, for å møte klimakrisen og den sterke reduksjonen av vårt biologiske mangfold. Mange sluttet seg til hans bevegelse og skapte fransiskanerordenen. Ordenens første kloster i Norge ble etablert på 1200-tallet, i denne kirkens første århundre, og preget helt sikkert livsforståelsen også på disse trakter.

I kirkens andre hundreår levde Thomas Aquinas. Han bygget en bro mellom troens mysterium og menneskets søken etter å forstå det vi ser. Han la grunnlaget for at troen på Gud rommet menneskets stadige søking etter kunnskap. Thomas var dominikaner. Det første klosteret for denne presteordenen ble etablert i Oslo 50 år etter at kirken her i Sørumsund ble bygget. Det er stor sannsynlighet for at de lærde prestene derfra også forkynte her i Sørumsund.

I den samme ordenen levde Mester Eckhart noen tiår seinere. Han utviklet en åndelighet med vekt på den troendes indre forening med Kristus. Han ble 500 år senere en av Hans Nielsen Hauges inspiratorer og læremestere. Hauge forkynte her på Romerike i 1799 og ga mennesker visjonen om å smake den søte foreningen med Jesus. I vår generasjon er Mester Eckhart en av de viktigste kilder til interreligiøs spiritualitet og forståelse, ikke minst i møte mellom kristendom og buddisme som vi jo er tydelig tilstede her i Sørumsund kommune.

Vår generasjon har tendenser til å oppfatte tidligere tiders livstolkning som underlegen vår tid. De eksemplene jeg har gitt på tidligere tiders kapasitet til å tolke livets uforståelighet og gi mennesker en meningsfull grunn å stå på, minner oss på at hovmodet er den dødssynd som ligger vår generasjon nær. I veggene i denne kirken her i Sørumsund sitter 850 års livserfaring og livstolkning som er en ressurs også for oss, når vi skal forstå og tolke våre liv.

Rommet gjør ikke at alt vi erfarer får en fornuftig forklaring. Rommet gir bærekraftig livshjelp for alle generasjoner som har brukt det, fordi kirken ble bygget for å romme møtet mellom menneskene her og den Gud som viste seg i Jesus fra Nasaret den gangen.

Den reisen Jesus gjorde i Jerusalem var menneskets egen reise. Han beveget seg inn i menneskets angst, marginalisering og lidelse, og opplevde på korset dødens gudsførlige mørke og utgangen fra livet. I dette rommet får mennesker forsikring om at den allmektige og treenige Gud ledsager hver og en av oss hele tiden og under alle forhold.

Jesu reise fortsatte og døden ble en inngang til livet i en annen dimensjon fordi han beseiret døden og oppsto fra de døde. Møtene med den oppstandne åpenbarte meningen med begivenhetene i Jerusalem for disiplene. Disiplenes fortellinger om dette møtet og tolkningen av menneskenes liv i lys av Jesu korsfestelse og oppstandelse, la grunnlaget for kirken. Feiringen av at Gud selv har sørget for at vi alle er invitert til å delta i Jesu reise gjennom døden til evig liv, er kirkens grunnlag og kirkerommets sentrale begivenhet.

Kirken ble bygget for at menneskene skulle få del i denne reisen. Det er denne muligheten til igjen og igjen å få del i Jesu reise, som gjør at mennesker i 850 år har kommet hit.

I dåpen inviterer Gud oss til å være sammen med Jesus på reisen fra død til liv. Fonten her fremme står der som et utrolig kraftfullt tegn for oss alle. I dette rommet har tusenvis av mennesker i 30 generasjoner begynt sin utgang fra det livet som ender i døden, og hatt sin inngang til det livet som overvinner død, synd og ondskap. Her er de blitt del av Guds eget folk der det ikke gjøres forskjell på mennesker og der både kvinne og mann, slave og fri, gis likeverdig menneskeverd.

Selve livets fest som feires her med brød og vin, gir smaken av foreningen mellom mennesket og den korsfestede og oppstandne Herre og Frelser. Ingen av oss forstår dette, og vi kan ikke fastslå Guds tilstedeværelse i nattverden gjennom eksperimenter i et laboratorium.

Vi må, som disiplene, erkjenne at tegnene på Guds tilstedeværelse i våre liv er vanskelig å forstå. Men takket være deres fortellinger om møtet med den oppstandne i dagene etter korsfestelsens katastrofe, kan vi se meningen i Jesu reise i Jerusalem.

Stort er troens mysterium!

Det gir oss dyp mening at Gud - tilværelsens grunn, opphav og fullender - viser for oss og all verden at våre sårbare liv også er Guds liv. Det gir grunnlag for tillit til at Gud ikke vil slippe oss, men ta oss med ut av dødskreftenes vold og inn til det evige livs nye virkelighet.

Det er denne meningen denne kirken har gitt rom for å erfare og feire i 850 år. Derfor kan vi med frimodighet si at i denne kirken ser vi et glimt av det nye Jerusalem som skal komme til oss og tørke hver eneste tåre. Da skal vi ikke lenger forstå stykkevis og delt, men se ansikt til ansikt kjærlighetens og livets opphav og fullender. Det gir generasjonene håp og livet bærekraft, slik at vi kan si:

Ære være Faderen og Sønnen og Den hellige ånd som var og er og blir en sann Gud fra evighet til evighet-

og sammen bekjenne vår hellige tro: